

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

No2

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, fevral.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukurimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikrarov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirathbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA LOYIHALARINI KREDITLASH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	40
Faxriddinov Temur Faxriddin o'g'li	
TEMIR YO'L YO'LLARINI TA'MIRLASH KORXONALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI.....	46
Allabergenov Sherzod Maksudbayevich	
BANKLARNI TRANSFORMATSIYALASH JARAYONIDA INVESTITSION KREDITLASHNING XORIJ TAJRIBASI.....	51
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BUDJET OCHIQLIGINI TA'MINLASH BO'YICHA QONUNCHILIK BAZASINING EVOLYUTSIYASI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	55
Mamanov Alisher Umbarovich	
ENERGETIKA TARMOG'I KORXONALARIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH YO'LLARI.....	60
Xamdanova Gavxar Absamatovna	
SMART UNIVERSITET MODELINING XALQARO TAJRIBASI VA UNI YANGI O'ZBEKISTON TA'LIM TIZIMIGA MOSLASHTIRISH MASALALARI.....	65
Saloxiddinova Sitora Baxodir qizi	
IJTIMOIIY OBYEKTlarda QURILISH XIZMATLARINI MOLiyALASHTIRISHNING NAZARIY – ASOSIY TAMOIYILLARI.....	68
Gapparov Azim Qayumovich	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARINING ISHLAB CHIQRISH FAOLIYATIGA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANI JORIY ETISH ORQALI RAQOBATBARDOSHLIKNI TA'MINLASH.....	72
Zaripov Shoxboz Alijon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA MASOFAVIY BANK XIZMATLARINING IQTISODIY VA IJTIMOIIY BARQARORLIKKA TA'SIRI.....	75
Kolmatova Asila Menglimurod qizi	
РОЛЬ GREEN BONDS В МЕЖДУНАРОДНОЙ ФИНАНСОВОЙ СТРАТЕГИИ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ.....	81
Н.Т. Бекназарова	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA EKOLOGIK BOSHQARUV VA AUDIT.....	86
Shaymatova Nargiza Ashurovna	
NORASMIY IQTISODIYOTNING MAVJUDLIGINING NAZARIY MASALALARI VA UNI ANIQLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI.....	93
Alimardonov G'ayratjon Nuraliyevich	
DIGITAL TWIN-BASED DECISION SUPPORT FOR COST OPTIMIZATION AND RISK MANAGEMENT IN INFRASTRUCTURE SYSTEMS.....	99
Nelyufar Umarovna Dadabayeva	
PAXTA BO'LAKCHASINING OG'MA TO'RLI YUZA SIRTI BO'YLAB HAVO OQIMI TA'SIRIDAGI HARAKATINING MATEMATIK MODELI.....	108
Karimov Abdusamat	
АДАПТИВНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ К ВНЕШНИМ РИСКАМ И ГЕОЭКОНОМИЧЕСКИМ ТЕНДЕНЦИЯМ.....	115
Бабаджанов Шухрат Атахмович	
“TIBBIYOT BOZORINING UZLUKSIZ RIVOJLANISHI UCHUN MEKANIZMLARNI TAKOMILLASHTIRISH YONDASHUVLARI”.....	120
Abdumalikov Shoxjahon Jaloliddin o'g'li	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING MEHNAT BOZORI RIVOJLANISHIDAGI ROLI VA BANDLIKKA TA'SIRI.....	124
Egamberdiyev Abdujabbor Xusanovich	

XORAZM VILOYATIDA ETNOGRAFIK TURIZMNI BARQAROR RIVOJLANTIRISH MEXANIZMINING AHAMIYATI	129
Ro'zimatova Shaxlo Baltaboy qizi	
THE FEAR OF MISSING OUT (FOMO) EFFECT IN ADVERTISING AND ITS NEUROPSYCHOLOGICAL IMPACT ON IMPULSE BUYING	134
Negmatov Nodir Nozimovich	
O'ZBEKISTONDA TRANSPORT XIZMATINI TASHKIL ETISHNING ASOSIY IQTISODIY KO'RSATKICHLARI VA TENDENSIYALARI TAHLILI.....	139
Aytiyeva Sevara	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR.....	144
Qurbonov Jasurbek Pozilovich	
YASHIL IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA O'ZBEKISTON UCHUN AHAMIYATI.....	149
Abdullayeva Matluba Nematovna, Nuriddinov Kamoliddin Faxriddin o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	155
Axmedov Sanjar Temur o'g'li	
POPULATION IMPACT ON CONSUMER CULTURE AND NATIONAL ECONOMIC GROWTH.....	160
Rustamov Sherov Oblokulovich	
AVTOTRANSPORT KORXONALARINING IQTISODIY KO'RSATKICHLARI TAHLILI VA ULARNI YAXSHILASHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR.....	164
Laylo Akbarova, Komolov Adxam Dilshod o'g'li	
MODELING THE DIFFUSION OF DIGITAL BANKING ADOPTION IN UZBEKISTAN: EVIDENCE FROM TBC BANK USING THE BASS DIFFUSION MODEL AND A HYBRID REGRESSION APPROACH	169
Feruza Nabieva	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA EKOLOGIK XARAJATLARNI BUXGALTERIYA HISOBIDA AKS ETTIRISH VA BAHOLASH	176
Rabbimov Elbek Abdulloyevich, G'afforov Ilhom Ilyosjonovich, Ergashev Olloyor Furqat o'g'li	
O'ZBEKISTONNING YANGI BOZORLARGA CHIQUISHIDA FAOL MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISHNING INTEGRALLASHGAN MODEL.....	183
Baqoyev Sunnatillo Burxon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ILMIY-KONSEPTUAL ASOSLANISHI.....	188
Salaydinov Shodiyor Nizom o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI SIFATINI OSHIRISH VA KREDIT RISKINI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	194
Turg'unov Nodirbek Muminjanovich	
SANOAT KORXONALARI TUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMI	198
Jabborov Elbek Erkin o'g'li	
SOLIQ STAVKALARINI TABAQALASHTIRISHNING TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANISHGA TA'SIRI.....	202
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
MINTAQALAR IQTISODIY RIVOJLANISHIDAGI TAFOVUTLARNI KAMAYTIRISHNI TA'MINLASHDAGI XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	208
Egamov Temur Muzaffarovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI MOLYAVIY RAG'BATLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	213
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA XIZMATLAR SOHASINING O'RNI VA OBYEKTIV ZARURLIGI.....	217
Achilova Firuza Kurbanovna	
INVESTITSIYALARNI JALB ETISH ORQALI MAXSUS IQTISODIY ZONALARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	222
Ergashev Olim	

KICHIK BIZNES INNOVATSION FAOLIYATINING RIVOJLANISHIDAGI ASOSIY TENDENSIYALAR	227
Amirov Zubaydulla Toir o'g'li	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA YOSHLAR TADBIRKORLIGINING O'RNI VA AHAMIYATI	233
Isakjanova Saboxat Muhamedovna	
KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDA AKSIYADORLAR HUQUQLARINI HIMOYA QILISH MEXANIZMLARINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	238
Xakimov Uchkun Xamitovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MILLIY MAKROIQTISODIY SIYOSATNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	242
Mardanova Ra'no Isakovna	
XUSUSIY VA DAVLAT SHIFOXONALARI UCHUN RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINI QIYOSIY TAHLIL	246
Yakubov Temur G'anibekovich	
RAQAMLI SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMIDA RESURS SAMARADORLIGI VA IQTISODIY NATIJADORLIK MODELI	250
Ziyodullayev Qahramon	
"MILLIY TURIZM SITUATSION-MONITORING MARKAZI" VA "YASHIL TUROPERATORLAR" FAOLIYATINI SHAKLLANTIRISH ISTIQBOLLARI	254
Toshev Akmal Salimovich	
RISK-MENEJMENT VA MOLIYAVIY BARQARORLIK O'ZARO BOG'LIQLIGINING KONSEPTUAL MODELINI SHAKLLANTIRISH TAMOYILLARI	261
Madaminov Bekzod Allayarovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOT: BAHOLASH METODOLOGIYASI, DINAMIKASI VA QISQARTIRISH ISTIQBOLLARI (1996 – 2026-YILLAR TAHLILI)	266
Djumanova Rano Fayzullayevna	
OLIY TA'LIM SIFATINI BAHOLASHDA MAJMUALI DIAGNOSTIK MODELNING AMAL QILISH XUSUSIYATLARI	272
Xo'jaxonov Ma'rufxon Xamidxonovich	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHNING XORIJ TAJRIBASI	278
Vafiyev Raxim Xalimjonovich	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI KREDITLASH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	282
Nigora Nurmatova	
BANK SEKTORINING INVESTITSIYA OQIMLARINI BOSHQARISHDAGI STRATEGIK O'RNI	287
Abdumavlonov Abdumutal Abdumajid o'g'li	
O'ZBEKISTON KORXONALARIDA UZOQ MUDDATLI MOLIYAVIY INVESTITSIYALAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	291
Allabergenova Nilufar Shermetovna	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA TA'MINOTLI YIRIK KREDITLAR ASOSIDA QIMMATLI QOG'OZLAR CHIQRISH ORQALI RESURS BAZASINI KENGAYTIRISH MEXANIZMLARI	298
Ahmedov Akbarali Sultonmurodovich	
"MINTAQA SANOATI SALOHİYATIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI"	306
Abdinazarov Xusan Shaymanovich	
BUDJET TASHKILOTLARI FAOLIYATIDA MAJBURIYATLAR: MAZMUNI, TURLARI VA TARKIBI	309
Jabbarova Charos Aminovna	
ATROF-MUHIT VA EKOLOGIK IQTISODIYOT: TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA RESURLARDAN OQILONA FOYDALANISH VA UNING RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASH	316
Alikulov Samar Abdirashidovich	
O'ZBEKISTON TURIZM INDUSTRIYASI RIVOJLANISHIDA FORSAIT TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH	322
Turdibekov Xasan Ibragimovich	
АНАЛИЗ ДЕБИТОРСКОЙ И КРЕДИТОРСКОЙ ЗАДОЛЖЕННОСТИ ХОЗЯЙСТВУЮЩЕГО СУБЪЕКТА	329
Камолова Феруза Кахрамоновна	

TASHQI QARZNING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI: QARZ BARQARORLIGINI BAHOLASH MODELLARI ASOSIDA O'ZBEKISTON MISOLIDA TAHLIL	333
Oliyoyrova Kumushoy Ahmad qizi, Tashmuxeamedova Yayra Atxamovna	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARNING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQLARNI TARTIBGA SOLISHNING TAHLILI	339
Kudiyarov Kishibay Ramatullaevich	
KORXONALAR FAOLIYATINING IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING XORIJ TAJIRIBASI	343
Iminova Nargizaxon Akramovna	
SUG'URTA KOMPANIYALARINING TO'LOVGA QOBILIYATLILIGINI BOSHQARISHDA RISKLAR VA RISK-MENEJMENTNING O'RNI	350
Xalikulova Shirin Utkir qizi	
BUDJET TASHKILOTLARIDA BUXGALTERIYA HISOBI VA HISOBOTINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISHDAGI MUAMMOLAR VA KAMCHILIKLAR	354
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Xasanboyeva Muyassar Ubaydullayevna	
XUSUSIY KORXONALARDA KADRLAR MENEJMENTI SAMARADORLIGINI OSHIRISH	358
Alimova Dildora Damirovna	
BANK TRANSFORMATSIYASI TUSHUNCHASI VA UNING MENEJMENTDAGI O'RNI	363
Rajabov Oybek Panjievich	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT SANOATIDA ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	367
Eshtemirova Anora Norboy qizi	
BOZOR KONYUNKTURASIGA MOS PIYOZ YETISHTIRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	371
Sadikova Shohida Obidqul qizi	
HUDUDLARDA MAISHIY XIZMATLAR SOHASINI KLASTERLASH VA RESURS SAMARADORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	375
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
XUSUSIY VA KORPORATIV TUZILMALARDA AUDITORLIK TEKSHIRUVI HAMDA AUDITORLIK XULOSASINI SHAKLLANTIRISH AMALIYOTI	380
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	
YIRIK VA KICHIK BIZNES O'RTASIDA KOOPERATSIYA MUNOSABATLARINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	385
Nasirova Kamola Alimovna	
MOLIYAVIY HISOBOTLARNING QAROR QABUL QILISH JARAYONIDAGI IQTISODIY ROLI	394
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Yahyayeva Ra'no Raximovna	
DIRECTIONS FOR IMPROVING INVESTMENT POLICY IN THE CONDITIONS OF DIGITAL ECONOMY (EXPERIENCE OF UZBEKISTAN)	400
Khatamov Nurbek Achildiyevich, Sharifi Abdul Fatah	
DAVLATNING FISKAL VA MONETAR SIYOSATI UYG'UNLIGINING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRINI BAHOLASH	405
Uralov Shavkat Maxramovich	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA BIZNES JARAYONLARINI AVTOMATLASHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	410
Yusubov Muzaffar Alimbayevich	
BANKLARDA RAQAMLASHTIRISH JARAYONINING MIJOZLAR QONIQLASH DARAJASIGA TA'SIRI	414
Ro'ziboyev Shuxrat Komilovich	
BOJ-TARIF SIYOSATI METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING ILMIY-AMALIY YO'NALISHLAR	418
Pardayev Ilhomjon G'ulom o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIYAVIY BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISHDA BOSHQARUV KADRLARINING KOMPETENSIYASI	424
Mahsutaliyev Abdusalom Hasanovich	

ZIYORAT TURIZMIDA DESTINATSIYA VA GEOAXBOROT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	433
Qosimov Jahongir Ro'ziboyevich, Suyunova Nilufar	
YEVROPA DAVLATLARIDAGI KORXONALARDA MOLIVAVIY REJALASHTIRISH AMALIYOTINING TAHLILI VA ULARDAN O'ZBEKISTON MOLIVA TIZIMIDA QO'LLASH MASALALARI	440
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
TASHKILOTNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYA LOYIHALARINI BOSHQARISH	446
Xasanov Odilxon Kaxxorovich	
O'ZBEKISTON TURIZM SANOATINING XALQARO RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA STRATEGIK MARKETING TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH	450
Kobilova Shozoda Timurovna, Isxakova Sarvar Ayubovna	
THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN LABOR THEORY: EVOLUTION, CHALLENGES AND FUTURE PROSPECTS.....	456
Tukhliyev Bakhodir Adinaevich	
ОСОБЕННОСТИ ПРОЦЕССА ПЕРВОГО ПРИМЕНЕНИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ В СИСТЕМЕ УЧЕТА И ОТЧЕТНОСТИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	460
Астанов Зафар Муродуллаевич	
TA'LIM MUASSASALARIDA O'QITISH SIFATINI OSHIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR PLATFORMALARINI YARATISH VA ULARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	466
To'xtamisheva Dilrabo Shermonovna	
KICHIK VA O'RTA BIZNESNI YASHIL IQTISODIYOT TAMOIYILLARI ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION MEXANIZMLARI	472
Norboyev Sarvar Azodovich	
MINTAQAVIY RIVOJLANISHDA INVESTITSİYALARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	476
Xatamova Manzura Ochilidievna, Safarov Botir Isaq o'g'li	
MAXSUS IQTISODIY ZONALARDA SOLIQ MA'MURIYATCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISHNING METODOLOGIK YONDASHUVLARI.....	482
To'rayeva Nafisa Odiljonovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISHNING PUL MUOMALASI BARQARORLIGIGA TA'SIRINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI.....	487
Xazratkulov O'ktamjon Xikmatullayevich	
O'ZBEKISTONDA TAKSI XIZMATLARI BOZORIDA INSTITUSIONAL ISLOHOTLARNING IQTISODIY AHAMIYATI	491
Jaloliddinov Anvar Jaloliddin o'g'li	
EKOLOGIK TANGLIK SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGIDA YERLARDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	497
Kudiyarov Aybek Alisherovich	
BANK LIKVIDLIGINI BOSHQARISHDA ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLAR	502
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	
IQTISODIY FAOLIYAT TURLARI BO'YICHA SANOAT ISHLAB CHIQARISH TARKIBIY O'ZGARISHLARNI BAHOLASH.....	509
Almardanova Farzona Tulkin qizi, Kasimov Azamat Abdurkarimovich	
QUYI AMUDARYO IQTISODIY MINTAQASI CHEGARABO'YI HUDUDLARINING TURISTIK IMKONIYATLARI.....	515
Djumabayeva Shaira Xalillayevna	
SURXONDARYO VILOYATIDA ULGURJI SAVDO HAJMI KO'RSATKICHLARINI ARIMA MODEL YORDAMIDA PROGNOZLASHTIRISH.....	522
Turotova Sohiba Djumanazarovna	
MINTAQADA INNOVATSION USULDA BALIQ YETISHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	531
Davranov Odil Jumanazarovich	

ISHLAB CHIQUVISH XARAJATLARI VA MAHSULOT TANNARXINING BOSHQARUV TAHLILINI AMALGA OSHIRISH USULLARI	538
Xamidova S.Ya.	
STRATEGIES FOR INCREASING COMPETITIVENESS IN DEVELOPING EXPORT ACTIVITIES IN SMALL ENTERPRISES.....	544
Nasridinova Shokhida Taufikovna	
SANOAT KORXONALARINI BOSHQARISHDA ILMIY-NAZARIY QARASHLAR	551
To'g'onov Ibroximxo'ja	
XUSUSIY TIJORAT BANKLARINING MOLIVAVIY RESURLARINI MUSTAHKAMLASHNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI.....	555
Xolmatov Dilmurod Maxmudjonovich	
PENSIYA JAMG'ARMASI DAROMADLARI SHAKLLANISHI MASALALARI.....	562
Sherjonov Doniyor Saparbaevich	
EKSPORT VA VALYUTA OPERATSIYALARINING NAZARIY VA HUQUQIY ASOSLARI.....	566
Sobirova Xilola Rustam qizi	
SURXONDARYO VILOYATIDA AHOI JON BOSHIGA CHAKANA SAVDO AYLANMASI HAJMI KO'RSATKICHLARINI ARIMA MODEL YORDAMIDA PROGNOZLASHTIRISH.....	571
Qudratova Shahnoza Shuhrat qizi	
XO'JALIK JAMIYATLARIDA BOSHQARUV ORGANLARI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	579
Valijonov Akmaljon	
XIZMATLAR IQTISODIYOTI VA UNI RIVOJLANISHNING NAZARIY ASOSLARI	584
Abduxoligova Farangiz Abduxoliq qizi	
O'ZBEKISTONDA TRANSPORT-LOGISTIKA TIZIMI: HOZIRGI HOLATI, MUAMMOLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	588
Kuvandikov Shuxrat Oblokulovich, Abduxalikova Komila Abduxalikovna	
ИНТЕГРАЦИЯ МЕТОДОВ КАЛЬКУЛИРОВАНИЯ ПО ВИДАМ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ (АВС) И ЦЕЛЕВОГО КАЛЬКУЛИРОВАНИЯ (ТС) КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА	595
Киличева Ф.Б.	
GAZ TARMOQLARINI MODERNIZATSIYA QILISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	601
Xamidov Xayriddin Faxritdinovich	
SOLIQ NAZORATI TIZIMI: IQTISODIY MOHIYATI, SHAKLLARI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	606
Donaboyev Dostonbek Xusan o'g'li	
УПРАВЛЕНИЕ ПРИБЫЛЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ КАК ФАКТОР РОСТА ЕГО ФИНАНСОВОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ	610
Агзамов Авазхон Талгатович, Алиева Сусанна Сейрановна	
NOBANK KREDIT TASHKIOTLARINING AKTIV OPERATSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	618
Sardor Karimov Boydulla o'g'li	
INVESTITSION JOZIBADORLIKNING IQTISODIY MOHIYATI VA INVESTITSIYA NAZARIYALARI INTEGRATSIYASI	624
Abdullayeva Nilufar Ruslanovna	
QURILISH KORXONALARINI KORPORATIV QIMMATLI QOG'OZLAR ORQALI MOLIVALASHTIRISHNING ILG'OR XORIY TAJRIBASI VA UNI QO'LLASH YO'NALISHLARI.....	630
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
OPEN BANKING AS A DRIVER OF FINANCIAL INNOVATION AND INCLUSION IN UZBEKISTAN'S BANKING SECTOR.....	637
Kuvatova Oliya Sheraliyevna, Asadbek Ergashov	
TIJORAT BANKLARINING MOLIVAVIY SAMARADORLIGINI BOSHQARISH VOSITALARI	642
Sadikov Q.M.	

BOSHQARUV HISOBIDA NARX SHAKLLANISHINING NAZARIY JIHATLARI (TOVAR BOZORIDA USTUN MAVQEGA EGA XO'JALIK SUBYEKTLARI MISOLIDA).....	646
Xaitmetov Elmurat Sidikmatovich	
ПРОГНОЗИРОВАНИЕ ЭНЕРГОЁМКОСТИ ВВП НА ОСНОВЕ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИХ МОДЕЛЕЙ	652
Муслимова Ф.С., Хашимова Н.А.	
XALQARO LOYIHALARNI BOSHQARISHDA RAQAMLI INTEGRATSIYA YETUKLIGI MODEL VA SAMARADORLIKNI BAHOLASH METODOLOGIYASI	659
Ne'matova Bonura Umid qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA ICHKI AUDITNING MOHIYATI, MAQSADI VA ASOSIY VAZIFALARI	664
Mamatqulov Avazbek Axmadaliyevich	
OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARI FAOLIYATIDA ZAMONAVIY BOSHQARUV ASOSIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI TA'MINLASH.....	674
Xusanova Gavhar	
MAHALLIY SHAROITDA SUV TEJOVCHI TEXNOLOGIYALARNI KO'P MEZONLI BAHOLASHNING IQTISODIY YO'NALTIRILGAN GIBRID MODEL VA UNING AMALIY QO'LLANILISHI.....	679
Mirzayeva Shaxnoza Mamat qizi	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QUYOSH FOTOELEKTR STANSIYALARINING HOLATI VA O'RNATILGAN QUVVATLARINI TAHLIL QILISH	683
Maxamadiyev Farrux Mirazimovich, Baratov Laziz Suyun o'g'li	
BUDJET TASHKILOTLARIDA BUDJETDAN TASHQARI MABLAG'LARNING NAZORATINI TASHKIL QILISH.....	688
Dadaboyev Tulqinjon Yusupjonovich, Dadaboyev Abdurahmon Ne'matjon o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING IQTISODIY OMILLARI VA ZAMONAVIY AHAMIYATI	693
Yusubov Inomjon Ikrom o'g'li	
MOLIYAVIY RESURLARNI BOSHQARISHNING NAZARIY-METODOLOGIK VA AMALIY JIHATLARI	699
Narzulloyev Behruz Baxtiyor o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA RAQAMLI BANK XIZMATLARI AMALIYOTI TAHLILI	702
Kazakbayev S.B.	
BOG'DORCHILIK TARMOG'NI RIVOJLANTIRISHDA SUV TEJAMKOR TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH	705
Sattorov Orifjon Boymurodovich	
MHXS ASOSIDA SUG'URTA KOMPANIYALARINING BUGALTERIYA HISOB VA MOLIYAVIY TAHLILINI TAKOMILLASHTIRISH STRATEGIYALARI.....	709
Alimov Baxodir Batirovich	
QISHLOQ XO'JALIGINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA DAVLATNING IMTIYOZLI MOLIYALASHTIRISH MYEXANIZMLARIDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH	718
Xolmatov Sanjarbek Xojimamatovich	
MAHALLA TIZIMIDA INSON KAPITALIDAN SAMARALI FOYDALANISH VA INKLYUZIV IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASH YO'NALISHLARI.....	724
Berkinov Bozorboy Berkinovich	
XALQARO TURIZM BOZORIDA MICE TURIZMINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH JARAYONLARINING NAZARIY ASOSLARI	728
Fayyoza Xalimova Nafasovna	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA MIJOZLARGA YO'NALTIRILGAN BIZNES JARAYONLARINI TRANSFORMATSIYA QILISH AMALIYOTI.....	733
Azimov Asrorjon Muzaffarjonovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA BANDLIKNI LEGALLASHTIRISHNING INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARI	737
Xalimbetov Farxad Bagibekovich	

TIJORAT BANKLARINING BIZNES EKOTIZIMI MUAMMO VA YECHIMLAR.....	742
Shoymardonov Orziqul Jo'ra o'g'li	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI YALPI HUDUDIIY MAHSULOT XAJMIGA ASOSIY KAPITALGA KIRITILGAN INVESTISIYALARNING TA'SIRI	749
Sultanov Anvar Abdullaevich	
YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA QURILISH SANOATINING IQTISODIY HOLATI.....	754
Axmedova Sanobar Ikrom qizi, Davlatov Ahmadjon Anvarbek o'g'li	
DAVLAT XUSUSIY SHERIKCHILIK LOYIHALARIDA VUJUDGA KELADIGAN RISKLARGA QARSHI UZOQ MUDDATLI IQTISODIY STRATEGIYALAR	760
Ergashev Axmadjon Maxmudjon o'g'li	
MODERN MODELS OF SALES LOGISTICS IN THE SERVICE SECTOR: MARKETING ASPECT AND AREAS FOR IMPROVEMENT	764
Mamatkulova Shaira Djalolovna	
РОЛЬ ПЛАНИРОВАНИЯ И ПРОГНОЗИРОВАНИЯ В СИСТЕМЕ ОРГАНИЗАЦИИ ФИНАНСОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СУБЪЕКТОВ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА.....	769
Ахмедова Азиза Тохировна, Зайналов Ж.Р.	
ВЫСШАЯ МАТЕМАТИКА КАК ОСНОВА ФИНАНСОВОГО МОДЕЛИРОВАНИЯ В ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВЕ.....	774
Айматова Фарида Хуразовна	
XORIJIY MOLIVAVIY RESURLAR VA ULARNING IQTISODIY O'SISH SIFATINI TA'MINLASHDAGI O'RNII	778
Xomidova Kamola G'olib qizi	
SUG'URTA TASHKILOTLARIDA TO'LOV QOBILIYATINI OSHIRISHGA QARATILGAN ICHKI BOSHQARUV INSTRUMENTLARINI TAKOMILLASHTIRISH	783
Xattabov Murodulla Batirovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING MINTAQALAR BARQAROR RIVOJLANISHIGA TA'SIRI	788
Hakimova Nozimaxon Sobirjon qizi	
O'ZBEKISTON QURILISH KORXONALARIDA KORPORATIV-IJTIMOIIY MAS'ULIYAT HOLATI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	795
Murotkosimov Shoxrux Abdusalimovich	
ТЕНДЕНЦИИ ИЗМЕНЕНИЯ ВАЛОВОГО ВНУТРЕННЕГО ПРОДУКТА УЗБЕКИСТАНА ЗА ПОСЛЕДНИЕ ГОДЫ.....	803
Ишонкулова Феруза Асатовна	
CHIQINDILARNI QAYTA ISHLASH JARAYONIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	808
Sadinov Aziz Ziyadullayevich	
BOJXONA BOSHQARUVIDA RAQAMLASHTIRISHNING XALQARO TAJRIBASI	814
Radjapova Latofat Sardorovna	
MILLIY IQTISODIYOTDA SANOAT KORXONALARI RIVOJLANISHI XUSUSIYATLARI	821
Abdullayeva Madina Kamilovna	
UY-JOY QURILISHI SOHASIGA ESKROU MEXANIZMINI JORIY ETISH ORQALI ULUSHDORLAR MABLAG'LARINI HIMOYA QILISH ISTIQBOLLARI	827
Nigmatov Akbarjon Anvarovich	
TASHQI SAVDO BALANSINI MUVOZANATLASHTIRISH	831
Rahimov Eshmurod Normurodovich, Misliddinov Ikromjon Kamoliddin o'g'li	
DON VA UN MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQARISH KORXONALARIDA MARKETING FAOLIYATINI BOSHQARISHNING YEVROPA TAJRIBASI	837
Boyjigitov Sanjarbek Komiljon o'g'li	
RAQAMLI SUG'URTA (INSURTECH) EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISH VA O'ZBEKISTONDA MOLIVAVIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHNING O'ZIGA XOS JIHATLARI.....	842
Nozimov Eldor Anvarovich	
MAHALLIY RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH ASOSIDA IMPORT O'RNINI BOSUVCHI MAHSULOTLAR ISHLAB CHIQARISH STRATEGIYASI	847
Sobitova Ra'no Solidjonovna	

XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING XORIJ TAJRIBALARI.....	850
Raxmonov Aziz Iskandarovich	
COST ANALYSIS IN FRUIT AND VEGETABLE PROCESSING PLANTS.....	855
Rahmatullayev Mirjalol Khatam ogli	
OLIY TA'LIM XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH TIJORAT SIRINING O'ZIGA XOS JIHATLARI.....	861
Butayev Dilshod Eshbekovich	

OLIY TA'LIM XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH TIJORAT SIRINING O'ZIGA XOS JIHATLARI

Butayev Dilshod Eshbekovich

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya. Mazkur tadqiqot oliy ta'lim xizmatlarini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish hamda ushbu jarayonda tijorat sirini himoya qilishning o'ziga xos jihatlari o'rganishga bag'ishlangan. Tadqiqotda oliy ta'lim muassasalarining bozor munosabatlariga moslashuvi, ularning moliyaviy-iqtisodiy mustaqilligining mustahkamlanishi hamda innovatsion faoliyat ko'lamining kengayishi sharoitida tijorat siri tushunchasining mazmuni va ahamiyati ilmiy jihatdan tahlil qilindi.

Shuningdek, oliy ta'lim muassasalarida tijorat sirini himoya qilishning tashkiliy, huquqiy, iqtisodiy va raqamli mexanizmlari tizimli yondashuv asosida kompleks baholandi hamda amaliyotda uchraydigan dolzarb masalalar aniqlandi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, tijorat sirini himoya qilishning samarali tizimini joriy etish oliy ta'lim muassasalarining raqobatbardoshligini oshirish, ilmiy ishlanmalarni samarali tijoratlashtirish hamda investitsion jozibadorligini yanada kuchaytirishga xizmat qilishi ilmiy asoslab berildi.

Olingan xulosalar va ishlab chiqilgan amaliy takliflar oliy ta'lim xizmatlarini rivojlantirish strategiyasini takomillashtirishda muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: oliy ta'lim xizmatlari, tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlar, tijorat siri, axborot xavfsizligi, oliy ta'lim muassasalari, raqobatbardoshlik, innovatsion faoliyat, intellektual mulk, tijoratlashtirish, strategik boshqaruv.

Abstract. This study is devoted to improving the organizational and economic mechanisms for the development of higher education services and examining the specific aspects of trade secret protection within this process. The research analyzes the content and significance of the trade secret concept in the context of higher education institutions' adaptation to market conditions, strengthening of their financial and economic independence, and expansion of innovative activities.

Furthermore, the organizational, legal, economic, and digital mechanisms for trade secret protection in higher education institutions were comprehensively evaluated based on a systematic approach, and key practical issues were identified. The findings demonstrate that implementing an effective trade secret protection system contributes to enhancing the competitiveness of higher education institutions, facilitating the commercialization of scientific developments, and strengthening their investment attractiveness.

The conclusions and practical recommendations developed in the study have significant scientific and practical importance for improving the strategic development of higher education services.

Key words: higher education services, organizational and economic mechanisms, trade secrets, information security, higher education institutions, competitiveness, innovative activities, intellectual property, commercialization, strategic management.

Аннотация. Данное исследование посвящено совершенствованию организационно-экономических механизмов развития услуг высшего образования, а также изучению специфических аспектов защиты коммерческой тайны в данном процессе. В работе научно обоснованы содержание и значение концепции коммерческой тайны в условиях адаптации высших учебных заведений к рыночной среде, укрепления их финансово-экономической самостоятельности и расширения инновационной деятельности.

Кроме того, на основе системного подхода проведена комплексная оценка организационных, правовых, экономических и цифровых механизмов защиты коммерческой тайны в высших учебных заведениях, а также выявлены актуальные вопросы практического характера. Результаты исследования показывают, что внедрение эффективной системы защиты коммерческой тайны способствует повышению конкурентоспособности высших учебных заведений, эффективной коммерциализации научных разработок и укреплению их инвестиционной привлекательности.

Полученные выводы и разработанные практические рекомендации имеют важное научно-практическое значение для совершенствования стратегии развития услуг высшего образования.

Ключевые слова: услуги высшего образования, организационно-экономические механизмы, коммерческая тайна, информационная безопасность, высшие учебные заведения, конкурентоспособность, инновационная деятельность, интеллектуальная собственность, коммерциализация, стратегическое управление.

KIRISH

Hozirgi globallashuv va raqamli iqtisodiyot sharoitida oliy ta'lim tizimi mamlakatning intellektual salohiyatini rivojlantirish, innovatsion taraqqiyotni jadallashtirish hamda milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini ta'minlashda muhim strategik omillardan biri hisoblanadi. Oliy ta'lim xizmatlarini rivojlantirish jarayonida ta'lim muassasalarining tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish, moliyaviy barqarorligini mustahkamlash va boshqaruv samaradorligini oshirish bilan bir qatorda, axborot xavfsizligini ta'minlash hamda tijorat sirini ishonchli himoya qilish masalalari alohida dolzarblik kasb etmoqda [1].

Bugungi kunda oliy ta'lim muassasalari nafaqat ta'lim beruvchi institut, balki ilmiy-tadqiqot faoliyatini amalga oshiruvchi, innovatsion loyihalarni ishlab chiquvchi, startup tashabbuslarini qo'llab-quvvatlovchi hamda konsalting xizmatlarini ko'rsatuvchi mustaqil xo'jalik yurituvchi subyekt sifatida faoliyat yuritmoqda. Ushbu jarayonda ta'lim xizmatlariga oid biznes-rejalar, o'quv dasturlari, ilmiy ishlanmalar, grant loyihalari, moliyaviy hisob-kitoblar hamda strategik boshqaruvga oid ma'lumotlar muhim iqtisodiy qiymatga ega bo'lgan axborotlar sifatida alohida muhofazani talab etadi.

Shu nuqtayi nazardan, oliy ta'lim xizmatlarini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish jarayonida tijorat sirini himoya qilishning nazariy va amaliy jihatlarini chuqur ilmiy asosda o'rganish, mavjud mexanizmlarni tahlil qilish hamda ularni yanada samarali tashkil etish bo'yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqish muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mamlakatimizda oliy ta'lim tizimini isloh qilish, ta'lim xizmatlari bozorini shakllantirish hamda sog'lom raqobat muhitini rivojlantirishga qaratilgan qator normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilinmoqda. Mazkur islohotlar oliy ta'lim muassasalarining iqtisodiy mustaqilligini oshirish, innovatsion faoliyatini kengaytirish hamda ularning iqtisodiy barqarorligini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, tijorat sirini himoya qilish mexanizmlarini yanada takomillashtirish, axborotlardan foydalanish tartiblarini aniq belgilash va boshqaruv jarayonlarida risklarni samarali baholash tizimini rivojlantirish oliy ta'lim muassasalarining iqtisodiy manfaatlarini yanada mustahkamlash imkonini beradi.

Shu nuqtayi nazardan, oliy ta'lim xizmatlarini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish jarayonida tijorat sirini himoya qilishning nazariy asoslari, tashkiliy-huquqiy shakllari hamda iqtisodiy samaradorligini ta'minlovchi omillarni kompleks tahlil qilish muhim ilmiy va amaliy ahamiyat kasb etadi. Mazkur masalani chuqur o'rganish oliy ta'lim muassasalarining raqobatbardoshligini oshirish, intellektual mulkni ishonchli muhofaza qilish hamda ularning barqaror rivojlanishini ta'minlashga xizmat qiladi.

Ye.S. Vershinina va M.P. Sherbakovalar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda tijorat sirining mazmuni, uning o'ziga xos xususiyatlari, himoya qilish mexanizmlari hamda tashkilot faoliyatini samarali boshqarishda tijorat sirining ahamiyati batafsil yoritilgan. Mualliflar tijorat sirini himoya qilish tizimini takomillashtirish tashkilotning iqtisodiy barqarorligini ta'minlash va uning raqobatbardoshligini oshirishda muhim omil hisoblanishini ta'kidlaganlar [2].

Ilmiy adabiyotlarda tijorat siri tashkilot uchun muhim iqtisodiy qiymatga ega bo'lgan va maxfiylik rejimi asosida muhofaza qilinadigan axborot sifatida talqin etiladi. Bunday axborotlar tarkibiga texnologik ishlanmalar,

biznes-rejalar, ishlab chiqarish usullari, mijozlar bazasi, marketing strategiyalari, moliyaviy ma'lumotlar hamda tashkilot faoliyatining samaradorligiga ta'sir ko'rsatuvchi boshqa muhim ma'lumotlar kiradi.

Tijorat sirining asosiy xususiyati uning maxfiyligi va iqtisodiy qiymati bilan belgilanadi. Mazkur ma'lumotlarga faqat tegishli vakolatga ega bo'lgan shaxslar doirasida kirish imkoniyati ta'minlanadi, bu esa axborot xavfsizligini mustahkamlash va tashkilot manfaatlarini samarali himoya qilishga xizmat qiladi. Tijorat sirini ishonchli himoya qilish tizimi tashkilotning innovatsion salohiyatini saqlash, uning iqtisodiy barqarorligini ta'minlash hamda uzoq muddatli rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatuvchi muhim omillardan biri hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot oliy ta'lim xizmatlarini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish hamda ushbu jarayonda tijorat sirini himoya qilishning o'ziga xos jihatlari aniqlashga qaratilgan bo'lib, unda kompleks va tizimli yondashuv asosiy metodologik asos sifatida tanlandi. Tadqiqot jarayonida oliy ta'lim muassasalari faoliyatini mustaqil iqtisodiy subyekt sifatida baholash, ularning boshqaruv, moliyaviy va axborot resurslarini himoya qilish mexanizmlarini ilmiy jihatdan tahlil qilishga alohida e'tibor qaratildi.

Tadqiqotning nazariy-metodologik asosi sifatida iqtisodiyot nazariyasi, ta'lim iqtisodiyoti, institutsional iqtisodiyot, strategik boshqaruv, shuningdek, axborot xavfsizligi va tijorat sirini himoya qilish nazariyalariga oid zamonaviy ilmiy yondashuvlar xizmat qildi. Xususan, oliy ta'lim xizmatlari bozorida raqobat muhitini shakllantirish, tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarning samaradorligini baholash hamda tijorat sirini himoya qilishning institutsional mexanizmlarini rivojlantirishga oid konseptual yondashuvlardan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot jarayonida oliy ta'lim xizmatlarini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari hamda tijorat sirini himoya qilish amaliyoti tizimli ravishda tahlil qilindi. O'tkazilgan tahlillar natijalari shuni ko'rsatdiki, oliy ta'lim muassasalarining (OTM) bozor munosabatlariga faol integratsiyalashuvi ularning iqtisodiy mustaqilligini sezilarli darajada oshirgan bo'lsa-da, axborot xavfsizligi va tijorat sirini himoya qilish bilan bog'liq boshqaruv vazifalarining dolzarbligini yanada kuchaytirmoqda.

Birinchidan, tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlar tahlili natijalariga ko'ra, aksariyat oliy ta'lim muassasalarida moliyaviy rejalashtirish, kontrakt asosidagi tushumlarni boshqarish, grant mablag'lari hamda xo'jalik shartnomalari asosida olinadigan daromadlarni taqsimlash jarayonlari yetarli darajada reglamentlashtirilmaganligi aniqlandi. Natijada strategik ahamiyatga ega bo'lgan moliyaviy va boshqaruv axborotlarining ochiqlik darajasi yuqori darajada shakllanib, tijorat siri sifatida himoya qilinishi zarur bo'lgan ma'lumotlarning nazoratsiz tarqalish ehtimolini oshiruvchi omillar yuzaga kelmoqda.

Ikkinchidan, tijorat sirini himoya qilishning tashkiliy jihatlari tahlili shuni ko'rsatdiki, ko'plab oliy ta'lim muassasalarida tijorat siriga oid ichki normativ hujjatlar mavjud bo'lishiga qaramay, ularning amaliy ijrosi yetarli darajada samarali tashkil etilmagan. Xususan, xodimlar bilan tuziladigan mehnat shartnomalarida axborot maxfiyligini ta'minlashga oid bandlarning umumiy xarakterga ega ekanligi hamda axborotlardan foydalanish darajalari (access levels) aniq differensiallashmaganligi inson omili bilan bog'liq axborot xavfsizligi risklarining saqlanib qolishiga sabab bo'lmoqda.

Uchinchidan, iqtisodiy tahlil natijalari oliy ta'lim muassasalarida tijorat sirini himoya qilishga yo'naltirilgan investitsiyalar va ularning iqtisodiy samaradorligi o'rtasida ijobiy bog'liqlik mavjudligini ko'rsatdi. Jumladan, axborot xavfsizligi infratuzilmasiga, raqamli boshqaruv platformalariga, ma'lumotlarni himoya qilish texnologiyalariga va ichki nazorat tizimlariga investitsiya kiritgan oliy ta'lim muassasalarida grant mablag'lari hajmining ortishi, ilmiy ishlanmalarni tijoratlashtirish darajasining oshishi hamda hamkor tashkilotlar bilan o'zaro ishonch darajasining mustahkamlanishi kuzatildi.

To'rtinchidan, xorijiy tajriba bilan o'tkazilgan qiyosiy tahlil natijalari rivojlangan mamlakatlar oliy ta'lim tizimida tijorat sirini himoya qilish kompleks institutsional mexanizm sifatida shakllanganligini ko'rsatdi. Xususan, intellektual mulkni boshqarish ofislari, texnologiyalar transferi markazlari hamda risk-menejment tizimlari tijorat sirini himoya qilishda muhim institutsional vosita sifatida faoliyat yuritmoqda. Milliy amaliyotda esa ushbu institutlarning faoliyatini rivojlantirish va ularni boshqaruv tizimiga integratsiya qilish zarurati saqlanib qolmoqda.

O'tkazilgan SWOT-tahlil natijalariga ko'ra, oliy ta'lim xizmatlarini rivojlantirishda kuchli jihatlari sifatida davlat tomonidan ko'rsatilayotgan tizimli qo'llab-quvvatlash hamda ta'lim xizmatlariga bo'lgan barqaror talab aniqlangan bo'lsa, zaif jihatlari qatoriga tijorat sirini himoya qilish mexanizmlarining institutsional jihatdan to'liq shakllanmaganligi hamda axborot xavfsizligi sohasidagi mutaxassislar salohiyatining yetarli darajada rivojlanmaganligi kiritildi. Shu bilan birga, imkoniyatlar sifatida raqamli transformatsiya jarayonlarining jadallashuvi va xalqaro ilmiy-ta'lim hamkorligining kengayishi, tahdidlar sifatida esa global raqobat muhitining kuchayishi hamda axborot oqimlari hajmining ortishi bilan bog'liq boshqaruv vazifalarining murakkablashuvi qayd etildi.

O'tkazilgan tahlillar asosida quyidagi ilmiy xulosalar shakllantirildi. Birinchidan, oliy ta'lim xizmatlarini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish jarayonida tijorat sirini himoya qilishni mustaqil boshqaruv obyekti sifatida ko'rib chiqish zarur. Ikkinchidan, oliy ta'lim muassasalarida axborot xavfsizligi va tijorat sirini himoya qilishga qaratilgan integratsiyalashgan ichki nazorat tizimini joriy etish ularning iqtisodiy samaradorligi va boshqaruv barqarorligini oshirishga xizmat qiladi. Uchinchidan, tijorat sirini himoya qilish mexanizmlarining takomillashtirilishi oliy ta'lim muassasalarining raqobatbardoshligini oshirish, innovatsion faoliyatini rivojlantirish hamda investitsion jozibadorligini kuchaytirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi (1-jadval).

1-jadval. Oliy ta'lim muassasalarida tijorat sirini qo'llab-quvvatlash imkoniyatlari¹

№	Qo'llab-quvvatlash yo'nalishi	Imkoniyat mazmuni	Amalga oshirish mexanizmlari	Kutilayotgan natijalar
1	Tashkiliy imkoniyatlar	Tijorat sirini alohida boshqaruv obyekti sifatida shakllantirish	Ichki nizomlar, maxfiylik siyosati, mas'ul bo'linmalarni tashkil etish	Boshqaruv samaradorligi va axborot intizomi oshadi
2	Huquqiy imkoniyatlar	Tijorat sirini huquqiy jihatdan mustahkamlash	Mehnat shartnomalarida maxfiylik bandlari, NDA bitimlar	Axborot tarqalishi risklari kamayadi
3	Iqtisodiy imkoniyatlar	Tijorat sirini himoyalashga investitsiyalar jalb qilish	Axborot xavfsizligiga yo'naltirilgan byudjet, grantlar	Moliyaviy barqarorlik va daromadlar o'sadi
4	Raqamli imkoniyatlar	Axborotlarni raqamli himoyalash	Ma'lumotlarni shifrlash, kirish darajalarini cheklash (Access control)	Axborot xavfsizligi darajasi oshadi
5	Institutsional imkoniyatlar	Maxsus tuzilmalar orqali tijorat sirini boshqarish	Texnologiyalar transferi markazi, intellektual mulk ofisi	Innovatsion faoliyat faollashadi
6	Kadrlar salohiyati	Xodimlar va professor-o'qituvchilar malakasini oshirish	Treninglar, seminarlar, ichki audit	Inson omili bilan bog'liq xavflar kamayadi
7	Innovatsion imkoniyatlar	Ilmiy ishlanmalarni tijoratlashtirish	Startaplar, spin-off kompaniyalar	Intellektual mulkdan daromad olinadi
8	Hamkorlik imkoniyatlari	Xususiy sektor va xorijiy OTMlar bilan hamkorlik	Qo'shma loyihalar, konsalting xizmatlari	Raqobatbardoshlik va ishonch oshadi
9	Nazorat va monitoring	Tijorat siri ustidan ichki nazoratni kuchaytirish	Risk-menejment, ichki audit tizimi	Axborot yo'qotish holatlari kamayadi
10	Strategik imkoniyatlar	Tijorat sirini rivojlanish strategiyasiga integratsiya qilish	OTM strategik rejasiga kiritish	Barqaror va uzoq muddatli rivojlanish ta'minlanadi

1-jadvalda keltirilgan ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, oliy ta'lim muassasalarida tijorat sirini qo'llab-quvvatlash imkoniyatlari ko'p qirrali bo'lib, ular tashkiliy, huquqiy, iqtisodiy, raqamli va institutsional omillarning o'zaro uyg'unligi asosida namoyon bo'ladi. Xususan, tijorat sirini mustaqil boshqaruv obyekti sifatida shakllantirish va uni huquqiy jihatdan mustahkamlash axborot xavfsizligini ta'minlashning muhim institutsional asoslaridan biri hisoblanadi.

Shuningdek, iqtisodiy va raqamli imkoniyatlardan samarali foydalanish oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy barqarorligini mustahkamlash, ilmiy ishlanmalarni tijoratlashtirish jarayonlarini faollashtirish hamda grantlar va xo'jalik shartnomalari asosidagi daromadlar hajmini kengaytirishga xizmat qiladi. Jadvalda aks ettirilganidek, axborot xavfsizligini ta'minlashga yo'naltirilgan investitsiyalar hamda zamonaviy raqamli himoya vositalarini joriy etish tijorat sirining saqlanish darajasini oshirish va axborot xavfsizligini yanada mustahkamlash imkonini beradi.

Bundan tashqari, kadrlar salohiyatini rivojlantirish, ichki nazorat va monitoring tizimlarini takomillashtirish inson omili bilan bog'liq boshqaruv risklarini samarali boshqarishga xizmat qiladi. Institutsional va strategik imkoniyatlarning mavjudligi esa tijorat sirini oliy ta'lim muassasasining umumiy rivojlanish strategiyasiga integratsiyalash orqali ularning raqobatbardoshligini oshirish, innovatsion faoliyatini faollashtirish va barqaror rivojlanishiga zamin yaratadi. Umuman olganda, jadvalda keltirilgan imkoniyatlar tizimli yondashuv asosida amalga oshirilganda oliy ta'lim xizmatlarini rivojlantirishda muhim iqtisodiy va boshqaruv samaradorligini ta'minlaydi.

¹ Muallif ishlanmasi

O'tkazilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, oliy ta'lim xizmatlarini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish jarayonida tijorat sirini himoya qilish masalasi strategik ahamiyat kasb etib, u oliy ta'lim muassasalarining raqobatbardoshligi, moliyaviy barqarorligi hamda innovatsion rivojlanish salohiyatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Oliy ta'lim muassasalarining bozor munosabatlariga faol integratsiyalashuvi, ilmiy ishlanmalarni tijoratlashtirish jarayonlarining kengayishi hamda xususiy sektor bilan hamkorlik aloqalarining rivojlanishi tijorat siri sifatida muhofaza qilinishi zarur bo'lgan axborotlar hajmining ortib borishini taqozo etmoqda.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, amaldagi tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarda tijorat sirini himoya qilishga oid yondashuvlar bosqichma-bosqich rivojlanib bormoqda va ularni yagona integratsiyalashgan boshqaruv tizimi asosida yanada takomillashtirish imkoniyatlari mavjud. Xususan, ichki normativ-huquqiy hujjatlarning amaliy ijrosini kuchaytirish, raqamli axborotlarni himoya qilish mexanizmlarini kengaytirish hamda xodimlarning axborot xavfsizligi bo'yicha kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish ushbu yo'nalishdagi samaradorlikni oshirishning ustuvor yo'nalishlari sifatida namoyon bo'lmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan tahlillar asosida quyidagi ilmiy xulosalar shakllantirildi: birinchidan, tijorat sirini himoyalash oliy ta'lim muassasalarida mustaqil va muhim boshqaruv obyekti sifatida qaralishi zarur, chunki u muassasaning iqtisodiy manfaatlari, innovatsion faoliyati va raqobatbardoshligini ta'minlovchi strategik resurs hisoblanadi; ikkinchidan, tijorat sirini muhofaza qilishga qaratilgan tashkiliy, huquqiy va iqtisodiy mexanizmlar o'zaro integratsiyalashgan holda joriy etilgandagina ularning amaliy samaradorligini ta'minlash mumkin; uchinchidan, tijorat sirini samarali himoyalash oliy ta'lim muassasalarining investitsion jozibadorligini oshirish, ilmiy ishlanmalarni tijoratlashtirishni faollashtirish hamda xalqaro hamkorlik aloqalarini kengaytirishda muhim institutsional omil sifatida namoyon bo'ladi.

Yuqoridagi ilmiy xulosalardan kelib chiqib, quyidagi amaliy takliflar ishlab chiqildi.

Birinchidan, oliy ta'lim muassasalarida tijorat sirini himoyalash bo'yicha yagona ichki siyosat, reglament va standartlarni ishlab chiqish hamda ularni muassasaning uzoq muddatli strategik rivojlanish dasturlariga integratsiya qilish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Bu esa tijorat sirini boshqarish jarayonining tizimlilikini va barqarorligini ta'minlash imkonini beradi.

Ikkinchidan, axborot xavfsizligi va tijorat sirini muhofaza qilishga ixtisoslashgan mas'ul tarkibiy bo'linmalar yoki vakolatli mutaxassislar faoliyatini tashkil etish orqali ichki nazorat va monitoring mexanizmlarini institutsional jihatdan mustahkamlash zarur. Ushbu yondashuv axborot xavfsizligini boshqarish samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Uchinchidan, raqamli transformatsiya jarayonida zamonaviy axborot texnologiyalaridan keng foydalanish, xususan, ma'lumotlarni shifrlash tizimlarini joriy etish, foydalanuvchilarning kirish darajalarini aniq differensiallash hamda axborot tizimlarida audit izlarini (log) yuritish orqali tijorat sirining ishonchli himoyalanih darajasini yanada oshirish tavsiya etiladi.

To'rtinchidan, professor-o'qituvchilar, ilmiy xodimlar va boshqaruv apparati vakillari uchun tijorat siri va axborot xavfsizligi masalalariga bag'ishlangan muntazam o'quv-seminarlar, treninglar va malaka oshirish dasturlarini tashkil etish orqali inson omili bilan bog'liq xavflarni samarali boshqarish imkoniyatlarini kengaytirish zarur.

Beshinchidan, ilmiy ishlanmalarni tijoratlashtirish jarayonida intellektual mulk obyektlarini huquqiy himoya qilish, texnologiyalar transferi mexanizmlarini rivojlantirish hamda innovatsion startup loyihalarni qo'llab-quvvatlash orqali tijorat siridan iqtisodiy samarali foydalanish tizimini takomillashtirish lozim.

Umuman olganda, taklif etilgan chora-tadbirlarni amaliyotga izchil tatbiq etish oliy ta'lim muassasalarida tijorat sirini himoyalash tizimini institutsional jihatdan mustahkamlash, ta'lim xizmatlari bozorida ularning barqaror rivojlanishini ta'minlash, raqobatbardoshligini oshirish hamda innovatsion faoliyat samaradorligini yuksaltirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Вершинина Е.С., Щербакова М.П. Коммерческая тайна: понятие, условия обработки // Юридическая наука и практика: Вестник Нижегородской академии МВД России. – 2022. – № 1 (57). – С. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kommercheskaya-tayna-ponyatie-usloviya-obrabotki>
2. Железняк Н.С. О соотношении понятий «орган дознания» и «орган, осуществляющий оперативно-розыскную деятельность» // Вестник Сибирского юридического института МВД России. – 2018. – № 2 (31). – С. 28–32.
3. Астратова Г.В. Современные тенденции развития рынка услуг высшего образования // Вестник евразийской науки. – 2016. – № 4 (35). – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sovremennye-tendentsii-razvitiya-rynka-uslug-vysshego-obrazovaniya>

4. Абдуллаева Ш.З. Олий таълим муассасаларида инновацион фаолиятни ривожлантириш масалалари // Иқтисодиёт ва таълим. – Тошкент, 2021. – №3. – Б. 45–52.
5. Юлдашев Н.Ж. Таълим хизматлари бозорида рақобат муҳитини шакллантириш. – Тошкент: Иқтисодиёт, 2020. – 156 б.
6. Siegel D.S., Waldman D., Link A. Assessing the impact of organizational practices on the productivity of university technology transfer offices // Research Policy. – 2003. – Vol. 32. – pp. 27–48.
7. Debackere K., Veugelers R. The role of academic technology transfer organizations in improving industry science links // Research Policy. – 2005. – Vol. 34. – pp. 321–342.
8. Etzkowitz H., Leydesdorff L. The Triple Helix: University–Industry–Government Relations // Research Policy. – 2000. – Vol. 29. – pp. 109–123.
9. Friedman J., Silberman J. University technology transfer: Do incentives, management, and location matter? // Journal of Technology Transfer. – 2003. – Vol. 28. – pp. 17–30.
10. Rothaermel F.T., Agung S.D., Jiang L. University entrepreneurship: A taxonomy of the literature // Industrial and Corporate Change. – 2007. – Vol. 16. – pp. 691–791.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
